

Ezen lapok minden héten négyezer, n. m. kedden, csütörtök, pént. és vasár. jelennek meg. **Előfizetési ár fél-évre Pozsonban helyben 5 ft., Postán borítékban hetenként kétszer küldve 6 ft. 24 kr., negyszer küldve pedig 7 ft. 12 kr. p. p. A hirdetések minden negyszer hasábozott apróbetűs sorozat vagy ennek helyéért 5 p. kr. a kettős ha-**

Csütörtök

702.

November 25. 1847.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Adu sorért pedig 10 peng. kifizetetik. **Előfizethet P. o. zsonban a kiadóhivatalban, főpinczern Wigan C. könyvkereskedésben és Pesten hatvani utczán Horváth-házban 583-ik sz. a. földszint, és minden k. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetők meg.**

TARTALOM: Magyarország és Erdély. A fenséges nádornak székfoglalási beszéde az elegendes országos ülésben nov. 15-én. Elnökségeknek-e a főispánok és helyetteseik a megyei törvényszékeken? III. Országgyűlés: VII. VIII. és IX. kerületi ülések nov. 22. 23. és 24-én (Tárgy: válasz-felirat.) Igazítás. Budapesti hírharang. K. u. föld. Nagybritannia. Franciaország. Olaszország. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Lapunk 679-dik számában s más hazai lapokban is, gyorsleírás után, hibásan közöltetvén ő es. kir. fenségének az ország nádorának f. hó 15-én az országos elegendes ülésben mondott székfoglaló beszéde, szükségesnek tartottuk e jeles beszédet megajtván, azaz valódi szerkezetében itt közölni.

„Méltóságos főrendek! Tek. karok és rdek! Ezen komoly pillanatban, hol először őrök nádori székekben, őszintén megvallom, elfogultság végül azon tiszta örömezzet, mely keblemet eltölti, midőn az ország nádorává kikiáltatván, egy ily nemzet bizodalmat látom bennem egyesülni. — S ki oly mélyen érzem, mennyire vagyok az országos rendeknek eme bizodalmuért lekötelezve; érzelmeim kifejezésére szót alig találok. — Mindenek előtt szent örökség gyanánt veszem át azon kötelességet, hogy boldogult atyám nevében, ki a mult országgyűlést — mintegy előérzetében azoknak, kik beteljesedtek — maga mondá utósónak, melyen elnököl, forró köszönetet mondjak e székéről az országos rendeknek azon tiszteletért és szeretetért, mely a diésüllet e helyen környez; s hálával emlékszem, hogy míg egymást válták föl a nemzet képviselői azon számos országgyűléseken, melyeket ő vezért, — az irántai bizodalom változatlan maradt mind végig. — Érzem jól, hogy diés emlékének köszönhetem nagy részben azon hó rokonszenvet, melynek fogva az országos rendek szabad választása engem emelt e székbe. Hadd mondjam azért el e helyről is fiú bánatom és polgári tiszteletem fohását: „Legyen áldott az ő emlékezte!” — S most méltóságos főrendek és tekintetes karok és rendek! ismételtem azon ünneplés fogadást, melyet ő felségének tevék, hogy éltém feladata leend: hivatalomnak, melyet a nemzetnek ő felsége által szentesített bizodalmanál fogva viselek, becsületesen megfelelhetni. — Nem akarok sok szót mondani, hosszú ígéretek tenni e perczben, midőn keblem csordultig telve van érzelmeikkel. — Hiszem, hogy egy egész nemzet oly bizodalma, minő irántam három nap előtt nyilvánult, elég erős lesz ingadozás nélkül bevárni az időt, mikor tenni foghatom azt, mit most csak ígérhetek. — Gyakran fogok tanácsokra szorolni; ne vonják ezt meg tőlem, kinek minden lépteit atyám példája vezérlel, s ki a tiszta hazafiság útjától soha eltérni nem akarok. — Midőn tehát az országos rendeket legőszintibb szíves hajlandóságomról biztosítom, ismételtem kérem: legyenek támaszaim, dolgozzunk bizodalommal egymás iránt, s egy értelemben a trón s haza elválaszthatlan javán; hogy így, ha a magyarok istene megsegít, a késő utókor is elmondhassa poráink fölött: kimultak — de tetteikben élnek!”

Elnökségeknek-e a főispánok és helyetteseik a megyei törvényszékeken, III. Kerület nem szenved mikint a régebb századokban a megyei főispánok, követe a törvény szigorú rendeletét mind polgári mind büntügyekben folyvást bíraskodtak; így olvassuk e című munkában „Ritus explorandae veritatis 1550. Colosvarii,” melyet B. M. Mátys is „Adparatus ad historiam Hungariae” című munkájában Decad I monumentum V. kiadott; olvassuk, hogy a bihari, zabolosi és nógrádi főispánok a 34. 44. 61. 64. 70. 71. 73. 114. 119. 194. 206. 207. pontok alatt elősorolt esetekben bíraskodtak.

Oklevelekből felhozzuk a következő eseteket:

1325-ik évben Drugeth Filip nádor mint szepesi és abaujvári főispán törvényszéket tartott és ítelt Felnepti Györgynek Miklós fiának, Felnepti János Mihály fia ellen őt telek iránt indított perében.

1374-ben Zudar Péter borsodi főispán ugyanazon megye szolgabírásával együtt ítelt Kara János János fiának László nevű testvéré elleni ügyében.

1378-ban Bubek György tárnok, mint gömői főispán ítelt Kakas Jánosnak Almai Mihály Péter fia elleni ügyében.

1381-ik évben Váradon feria tertia post festum conceptionis B. Virg. Mariae Telegdi Miklós bihari főispán, és ugyanazon megye négy szolgabírúi ítelték váradai Fodor Pálnak, Putnoki Lászlónak János nevű fia elleni ügyében.

De nyomát látjuk annak, hogy a főispánok bíraskodtak a későbbi időkben is, p. o. Bereg, Turóc, Tolna, Baranya, Zala és több más megyékben a főispánok folyvást bíraskodtak s hiteles egyénre hivatkozva mondhatjuk, hogy gróf Amade Antal zalamegyei főispán 1822-dik és 1823-dik években, jelesül, mint emlékeztünk szentmártoni és vizkeresztői törvényes időszakok alatt tartott törvényszékek alkalmával is hosszabb ideig bíraskodott. És most lássuk, mikép állott a főispáni bíraskodás Zabolosmegyében? ezen megye vitatja ugyan, mint látjuk, hogy

az 1723. 56. cikkely megszüntette a főispánok bíraskodási hatóságát — de hogy ez nem áll, már fentebb kimutattatt, s ugyan ezt állítjuk gyakorlati szempontból is — mert imé alig fejeztetett be az 1723. évi országgyűlés, épen Zabolosmegyében, mely mindenkor feltékeny volt jogaira — a főispán törvényszéki elnök volt; és lássuk később, itt ismét tapasztaljuk; hogy 1744. évi június 1. 2. és 3-dik napján, még pedig mint a kezünkkel levő oklevelekből olvassuk, a protestánsok nagyszámú miatti nem kevés aggodások között tartott polgári törvényszékek a főispán vitte az elnökséget. — Hiteles egyénre hivatkozhatunk továbbá arra nézve, hogy Zabolosmegyében egész a mult század végeig bíraskodási hatóságot gyakoroltak a főispánok; egyébiránt ezt maga Zabolosmegye is nyilván megismeri, midőn kérdéses határozatát csak 48 évi gyakorlatra alapítja.

Az azonban, hogy mi erőt lehessen azon gyakorlatnak vagy megyei hatósági jogokon alapított és lényegében hasonló határozatoknak tulajdonítani — lássuk törvényeinknek e részbeni rendelkezését:

Verbóczy Hárm. törv. k. 2. czimének 2-ik szakaszában ezeket olvassuk: Contra generalia Statuta et Decreta regni hujus Hungariae nil quidquam constituere possunt, nullumque statuendi habeant facultatem.

Ugyanezen czím 5-ik szakaszában: Sic etiam in diversis comitatibus diversas constitutiones — ut scilicet hic breviori et ibi longiori processu causa in sede judiciali cotta coram comite parochiali mota terminetur, sana inter sese deliberatione praehabita facere quidem et stabilire possunt — generalia tamen decreta totius regni praedjudicare et derogare nunquam possunt.

Az 1635-ik évi 18-ik cikkely pedig ekép rendelkezik: §. 1. Statuta, quae contra tripartiti decreti partis 2ae tit. 3um at 3um titulum 2dum emanatae fuissent, ullius censentur: sed ipso facto quod consensu et confirmatione regia sint destitutae, vanae et frivolae habeantur.

Ezek szerint gyakorlati vagy helyhatósági jog tekintetében sem lehet Zabolosmegyének végzését partolni és pediglen annyival inkább meg, minthogy a különben is csak most kérdésbe vett hitforma lényegére nézve nem különbözik a törvénykönyvünkben olvasható hitformától. — És vajon mely hatóság szólalt föl felségés fejedelmek ugynevezett paritonalis rendeleteiknek — melyekben előfordul mindenkor, hogy a kinevezett főispánok a vármegye honorem de ferre ac iudicio et iudicatu ipsius adstare, tartozik és kötelezőgének ismerje. De

Lássuk végtére a kitűzött kérdést a főispáni helyettesekre nézve.

Azon megyék, melyek a főispánok bírósági hatóságát megtagadják, egyszersmind vitatják azt is: hogy helyetteseiknek, kik ellen az 1825. évi országgyűlés kikelt és kineveztetéseket sérelemnek vette — még kevésbé engedhetik meg a bíraskodási hatóságot.

Mi olvastuk az 1827. évi országgyűlésnek e részbeni felterjesztését és nem kerülte el figyelmünket — mikint az ország rendének a főispáni helyettesek elleni kikérelése nem minden megyei helyetteseket érintett, mert kivétel tettek az ország rendei az iratok között 844. lapon 36-ik pontra felhozottak szerint azon megyékre nézve (mint akkor mondatott), melyek iránt törvény rendelkezik, hogy főispáni helyetteseik lehetnek. — Így törvényt ugyan mi nem olvastunk — azonban azon küldetés, mely a törvénykezési rendszer kidolgozására 1790. 67. cikkely által megbízott, e részben talán nyújtott némi felvilágosítást; jelesül a 11-ik fejezet 3-ik szakaszában olvassuk: hogy mivel a nádor, ország bírja és horvátországi bán, ebbeli méltóságuknál fogva többféle hivattall vannak felruházva, régi gyakorlatnál fogva megengedtetett nekik, hogy helyetteseik lehessenek; később az ország primására nézve a szokás ugyan ezen gyakorlatot hozta be. — Es e részben nem is ferasztjuk tovább az érdekes olvasó figyelmét, hanem áttérünk azon Resolúción, mely e részben 1827. évi majus 28-án az ország rendeihez boesítettott, s az iratok jegyzőkönyvének 145-ik lapján a 36-ik pontra következően olvasható:

„Gravamen hocce per subsecutam jam ante comitia supremorum comitum denominationem cessasse, pro futuro autem moderationem comitatum in casibus specialibus pro exigentia adjunctorum administratoribus officii supremi comitis exemplo vetustiorum quoque temporum concedendum fore.”

Ezen kegyelmes Resolúción ő es. kir. felsége diésült koronás fejedelmünk azt tudatja az országos rendekkel, hogy előforduló egyes esetekben régidő óta fenállott gyakorlathoz képest a megyék kormányzása jövendőben is a főispáni helyettesekre fog bízani. — De kérdés: mikor vette ezen gyakorlat kezdetét? és így mi tekintetbe jön az 1827. évi országgyűlésen jelen volt kk. és rendek felszólalása?

A mult idők történetét kutatóknak nem mellőzheti el figyelmet Ulászló 3. decretumának 44-ik cikkelye, mely szerint megyei főispánokul csak olyanok nevezethettek, kik megyékben bírtokosok voltak. Láttuk fentebb, hogy ezen törvény szigoruan megtartott, és ha nem volt alkalmas

egyén egy vagy más megyében, akkor az alispánokra ruházott által ideiglenesen a főispáni hatóság. Mivel azonban olyan egyének, kik megyei választás alatt voltak, az igazság kiszolgáltatásában nem feleltek meg mindenkor törvényes kötelességeiknek — gondoskodni kellett a felsőségnek arról, hogy a megyei kormányzás addig is, míg alkalmas egyének találatnának a főispánokra, czélzserűben eszközöltessék. Így olvassuk, hogy Báthori Anna bétheki Drágfy Gáspár özvegye, ki Iső Ferdinánd ő felsége parancsa következtében még akkor is, midőn már homonnai Drugeth Antall második házasságra lépett, Középszolnok és Kraszna megyéket kormányozta — mind addig, míg fia Drágfy György tökéletes elvérén korát azemlített megyei főispáni székének elfoglalására alkalmas lett. Tudunkra ez az Iső eset, melyben a helyettesítésnek eszmjét rejteni látjuk. Hasonló esetet látunk az 1609. évben nádornak elválasztott Thurzó György leányára nézve fenforogni, ki atyjának halála után Arva vármegyei kormányozta. Későbbi időkben tudjuk, hogy Zemplén megyének első alispánja Klobusiczky Ferencz ugyanott 1702. évben gróf Battányi Lajos vasmegeyi főispán 1722-dik évben zalai gróf Barkóczy János ungli főispáni helyettesek voltak s később még többen viselték jelen korunkig e hivatalt a nélkül, hogy ellene 1825-ik évig felszólalás történt volna — Pestvármegye a fentebb előadottak szerint szinte régóta kormányoztatik főispáni helyettesek által — és így ilyen országos és százados gyakorlat, mely hazánkban törvényt pótol, törvénytelenek, s következéské a főispáni helyettesek állását törvényen kívüli állásnak tekinteni nem lehet, és pedig annyival inkább nem, mivel valamin Pestvármegyében a főispáni helyettesek 1802. 1803—1804. 1808. 1823. 1843-ik években fényitő és polgári törvényszékeken minden ellenmondás nélkül folyvást, ugy más igen sok megyében is megszokadást nélkül viselték az elnökséget, s ugyan azért a fentebbiek szerint nyert jogaikból törvényhozás útján kívül némely megyéknek mint köztudomásra van különben is, csak némely egyének, s nyiltan kimondjuk, erélyesebb kormányférfiak elleni alaptalan nehezteléseik indokából hozott végzéseik által ki nem vetközthetnek. —

Az előadottakban törvényekre, törvényes gyakorlatokra hivatkoztunk véleményünk támogatása végett, s ugy hiszszük, hogy meggyőzhetnek azok mindenkit, kik elfogultság nem tartóztat, hogy a főispánok e ezek helyetteseiknek törvényes jogaikat egyes megyéknek azok megszorítására intézett végzéseik nem korlátozhatják, bíraskodási hatóságukat pedig annyival kevésbé szüntethetik meg — vagy is akár törvényes akár gyakorlati szempontból felvéve a kérdést, nem lehet igazságosan állítani, hogy az 1723. évi 26. és 56. cikkelyek a megyei főispánokok bíraskodási hatóságát megszüntették, sőt véleményünk szerint nem is szüntethetik azt egyébkint meg, mint olyan pozitív és világos törvény által, mint pozitívek és világosak a bírósági hatósággal őket felruházó törvényeink. ☉

Országgyűlés.

A nov. 22-kei VIII. kerületi ülésben a válaszfelirat tárgyában Kossuth L. után folytatódott szöveg:

Gr. Széchenyi I. Mosonyi köv.: Nem kívánt ugyan szólni, mert e tárgyra nézve a kedélyeket felingerülve látta. Midőn 22. év előtt mint kapitány magyarul szólamlott meg, azt mondták: „Siehe, was der Kerl für Confusionen macht.” Azóta sok idő folyt le; most állása sokak előtt rejtély, pedig ő csak mint becsületes hajós minden színek törvények között kikötőbe akar érni. Sokan azt reményltek, hogy ő Kossuthal itt valami kakas-viadalt fog vinni. (Nevetés.) Nem oly bolond, miszerint azon spectaculumot adja a magyarnak, (ki a nélkül is mindig össze szokott veszni) hogy mert mindketőnek szép velőskéje van, egymást körmöljék. Udvozló P. követő (éjenzés) s örül, mert hazafiságát mindig őszintének s alkotmányosnak találta. Most nyílt ideje, hogy mi benne sokáig elfojta volt, kitarja, mint szónok 22. év előtt. Szükségnek látja, hogy mi a szívekben s lelkekben rejlik, őszinteséggel adassék elő. Jelenleg csak egynéhány főszerevelekre szorítkozik. Szükségnek tartja, hogy az országgyűlés alatt világosságra állitassék, mikép magyarok akarunk lenni; — mi öröm volt, midőn ő felsége magyar beszédével nyelvünket természetes helyzetére visszaállította! —; ő csak mint alkotmányos magyar akar haladni. Sok mondani valója volna, de a véleje nem bírja a meletet e teremben, nem is készült a beszédre. Mióta Magyarország Ausztriával össze van házasítva, a bonyodalmat, melyben amny nemzet, érdek mind egy fazékban foglaltatik, egyszerűsíteni törekedtek, hol tükosan, hol mint József nyílt fölképéssel. Most erről senki nem aggodik, a kormánynak sem juthat eszébe az összeolvastás. Magyarország nincs Ausztriának alárendelve, sem viszont. Magyarország Ausztria mellé helyezve s mellette áll. Mint a naprendszerben a planéták, ugy az ausztriai birodalomban minden nemzetiség saját tengelye körül forog. A jelen kérdésre vonatkozólag: a válasz feliratban nagy súlyt nem helyeztet, — ez franczia találmány, kiktől noha sokat lehet tanulni, nem diésekedhetnek mindazáltal azon erettséggel, melyet elérni nekünk igrkezni kell. Felhívja a rket, miután új aerába lépünk, ne végezzék e tárgyat ma, hanem

melly szavazatom ha elcsúsz, a szellemileg legközelebb álló baranyai indítványt pártolom — igazolván itt azon bizodalmat is, mellyet küldőim ilyen, a nemzet kívánatalival összehangzó k. kir. előadások reményében a jelen kormány eddigi eljárásai mellett kijelenteni kívántak — valamint világos utasításom azon foglalatját, hogy előlegesen a kegy. kir. előadások tárgyalatását sürgetvén, beljök ereszkedni iparkodjam.

Szegedy S. Somogy követe: Legyünk egy más iránt őszinték. Ezt mondá egy fejedelem, ki legközelebb alkotmányt adott népének; szóló is őszintén kíván szólni, mert hív csak az lehet, ki őszinte tud lenni. Szóló, mielőtt a jelenről szólna, melly a jövőt várás esomóban köve tartja, a multakról emlékezik meg. Hazafiúi lelkesedés legmagasztosab érzetével fogadák küldői a kormánynak mult országgyűlésen a kir. trón zsámolyánál 's a nemzet képviselői előtt nyilvánított haladási szándokát, 's áldozatkész örömmel sereglettek a zászló alá, mellyet a kormány a haladás 's eszelekvés terén kitűzött; azonban ébresztett reményei meghiusultán fájdalomok kijelentését el nem titkolhatják. 'S e modorban kívánván a választéllatát szerkesztetni, ennek el nem érése esetében szóló követ a pesti indítványhoz járul.

Szluha I. Jász-kun köv.: Mindenekelőtt a kir. előadásokat, mellyek a nemzet kívánatait fejezik ki, tárgyalandóknak vélvén, a panaszos választéllatban meg nem egyez, gyengítettvén ez által azon bizodalom, mellyet ő felségének atyai szándoka teljes mértékben érdemel. 'S időelőttinek látván a horvátügyek iránt ítéletet kimondani, mielőtt az ez ügyben kiküldött választmány jelentését beadná, 's nem tagadván azt, hogy az országban sérelmek vannak, miknek összeszedésére választmányt vél kiküldendőnek, — egyébkint a választéllatára néve Baranya követével fog kezelt.

Lónyay G. Zemplén köv.: a külföldi dolgokat mellőzve, a magyar kormány eljárásáról kíván szólni. Az országgyűlésnek kettős a feladata: törvényeket hozni, és alkotmány felett őrködni. Ezért első teendője az országgyűlésnek megvizsgálni a kormány eljárását, mikint teljesítette magas tisztét, előkészítette-e a kérések kifejlesztését. Nyilatkozni kell ezenkívül arról, mi köztünk történt, 's mindezeket nyílt őszinteség, és komoly méltósággal, mert eredmény csak így várható. A kormány eljárására néve egyes szemelyeket nem vádol, csak a burocratiai rendszerről szól, melly láthatlan 's megfoghatatlanul működik. Kérdi: ugy lépett-e föl Horvátországban mint békítő a két testvér között? Nem. Egyoldalú parancsokkal rendezte a tartományi gyűlést az országgyűlés mellőzéseivel; a turolyai grófot vizsgálta és kihallgatás nélkül elmozdította. Van-e azóta eredménye a vizsgálatnak? nem tudja: az illyr mozgalmak tárgyában kir. biztos küldetett; ennek eredménye? Semmi. Azt hitte szóló, hogy a vallási törvények meghozatala után a béke 's egyetértés angyala szállt körünkbe. Csatlakozott. A kormány e törvények magyarorszába becsátkozván, az átmenetet 18 év előtt nem engedte; megújította azon parancsolatit, miszerint a kath. ifjak prot. iskolákba ne járjanak; a gör. n. egy. ügyet, a törvényhozás mellőzéseivel önkint rendezte. Ez emberiség legfontosabb feladata, az alkotmányos szabad nemzet legjobb eszköze — a nevelés tárgyában folytonosan rendelkezik; rendeleteket küldött a megyékhez, statistikai adatokat gyűjtött, miszerint gondolható volt, hogy e részben is törvényjavaslatot ad elő, — nem történt semmi, önkint kíván itt is rendelkezni, minek szóló ünnepélyesen ellentmond. — Az administr. rendszerre néve már mult országgyűlésen mondá, hogy a megyékkel kormányozni nem lehet; egy kormánylap azt hirdette, hogy a kormánynak többségre van szüksége. És többség lett a jelző, mit ha a főispánok nem voltak képesek eszközölni, adminisztratorok nevezettek ki, kezökbe adatott az elnökség. Ezeknek kinevezése sérelmes. — 'S mit szóljon szóló az előleges sérelmekről. Mikor fog Dalmátia visszacsatoltatni; mikor a só ára szabályoztatni? a magyar kamara meddig lesz német? ... 'S azt mondják a conservatívek, hogy a kormány elismerte alkotmányos állásunkat. — Baranya köv. a pártokat elemelvén, a conservatíveknek hazamentő szerepet tulajdonít. Pártok mindig léteztek, Zápolya és Ferdinand. kurucz és labancz, magyar és német, patriota és aulicus, 's legújabbban francia utánzásból: ellenzék és conservatív. Ezen utolsók magokat organisálni kezdték, programot becsátottak. Ennek két pontja keserü érzéssel tölti szó kebelét, annál inkább, mert e nyilatkozat alatt tekintélyes neveket olvas. Első az, hogy ok minden újításnál a birodalmi viszonyt veszik tekintetbe; második az, hogy az ellenzék let fogják szavazni 's vele nem transzignálnak. Nem lesz abból semmi. Ez nem történt, mert él magyar, áll Buda még. Pártolja Pestet.

Gábríel J. Abauj köv.: Kívánja, hogy a választéllatban az örmjelenetek mellett a borus jelenetek is kitüntetessenek. Nem akarja azon quodlibetet kiegészíteni, mellyet Zemplén rajzolt, csak az adminisztratorokról szól. Meg van ezek által semmisítve a főispáni hatóság, az alispáni elnökség hatásköre. Ugy véli, hogy a nemzetből nem halt ki minden morális erő. A kormány e jelen heroicus föllépésekor alkotmányos nemzeti felett nem tündököl a magyar, de azért az alkotmányos szabadság imádatával párosult szeretete bele van oltva keblébe. Ohajtja szóló, vajha e jelen tanácskozás intésül szolgálna a kormánynak, hogy csak akkor lehet erős, ha kiméltteljes kegyelettel viseltetik intézeteink iránt. Csak akkor lehet erőes, ha magát a nemzet többségéhez, 's nem a nemzetet saját nézeteihez irányozza. Küldői sérelmesnek tartják a főispánok háttérbe szorítását, az adminisztratoroknak sedriákon elnökösködését, mit mintagodalmat, a felírásba akar foglaltatni. — A részekre néve azt jelenti ki, hogy ha a nemzetben a törvénynemtisztelés mélyely elharapódzik, a kormány erre példát nyújtott. — A horvátügyre néve adatokat várni feles-

leges, nemesak mert ítélet kimondatni nem céloztatik, de mert a turolyai gróf óvásából is kitünik, hogy ott zavarok vannak, 's azért eziránt aggodalmat kifejezni kötelesség. — Az évenkinti országgyűlésre néve utasítása nincs; mennyiben azonban küldői nézeteit ismeri, kik a kéréseknek feloldására permanens dietát ohajtanak, ha ezt el nem érheti, pártolja Pestet.

Károlyi J. Nógrád köv.: Baranya követének indítványához nem járul, mert a felírásban az újabb sérelmeket is kívánja megemlíteni, nem azért, mert a kir. előadásokhoz kötött törvényjavaslatokért is köszönetet szavaz, mi által ezek felvevőkben elfogadhatni látszanának. Pesttel tartva a sérelmek teréről letér, mennyiben egyesekbe nem becsátkozik, mert beállani látja az időt, hol kölcsönös bizodalomra 's eszelekvésre van szükség. —

Jagassich S. Esztergom köv.: A kir. előadásokat hódolva fogadja, de azért a sérelmekről nem kíván megfeledkezni. 'S miután ezt a baranyai indítvány ki nem zárja, ahöz csatlakozik. A kül- és belpolitika feletti elmélkedéseket akkor vélné alaposnak, ha azoknak, kik azt kezelik, tárczájába lehetne tekinteni 's ismerni a körülmények hálózátát, mikből az okok kivehetők. Időelőttinek tartja a külvizonyokba avatkozást, míg a kir. előadásokban foglalt magvak elvetve 's biztosítva nincsenek. — Annak kimondásától, miszerint az 1790: 10. t. cz. nyomán a magyar kormány nagy befolyás eszközöletit céloztatik, nem tartózkodik, csak hogy ennek most helyét nem látja. — Az administr. rendszerre néve kijelenti, miszerint megéje mindig azon kelemes helyzetben volt, hogy adminisztratorai mindig voltak. Ezért az ugynevezett új rendszerrel semmi érintkezésbe nem jött. Melly által valami különös változás nem is idéztetett elő. Csodálja azonban Békés követét, kiknek e rendszerről dipl. adata nem levén, létét csak külső jelenségekből gyanítja. Ugy hiszi, hogy a rr. táblája dipl. testület, melly csak adatok után indulhat. Azt illetőleg, hogy a főispánok elmozdítottak volna, szólnak tudományra az, hogy azok saját kérelmeikre 's nagyobb részt nem is mozdítottak el, csak adminisztratorok nevezettek melléjük, kiknek kinevezési jogát a törv. gyakorlat megállapította. 'S midőn a kormány a 12 volt administr. mellé bonafide az eddigi gyakorlatot követte még 17et nevezett ki, ezen mennyiség még a dolgot sérelmesnek nem teszi. Az absolutisticus irányra néve pedig azt jelenti ki, hogy azt vagy czéljából vagy tetteiből lehetne megismerni. Hogy azonban titkos czéljai volnának, ezt állítani nem lehet; hatalma pedig csak olyan, hogy azt az ellenzék a megyékben nullificálhatja. Hogy pedig a kormány többséget akar magának szerezni, ezt inkább alkotmányos, mint absolutisticus törekvésnek tartja; egyéül azon kormány nem levén absolutisticus, melly illy módon kormányoz. — Horvátországra néve a jáskun követelt tart; különben a részek vissza nem esatolását megéje részéről sérelmesnek tekinti. —

Szintay J. Bereg követe: A felírásba a nemzet örömet 's fájdalmit öntendő, ezen őszinte kijelentés által a bizodalmat megzavartatva nem látja. Pest indítványára szavaz.

Radi S. M. Heves köv.: A pesti indítványra szavaz.

Babarczy A. Csongrád köv.: A szönyegen lévő tárgyat a legfontosabbak egyikének tartván, előre is türelmet kérek hosszab előadásomért. — Hogy nemzetünk Europa egyéb művelt népeitől messze hátra maradt, nincs ki tagadhatná — és ha e hátramaradás okait részrehajlatlanul vizsgáljuk, lehetetlen azokat nem azon bizodalmatlanságban felalálni, melly a nemzet és kormány között átok gyanánt nehezebb ránk folytonosan éleszetett — és e bizodalmatlansági állapot előidézésében kormánynak és nemzetnek egyiránt része volt, mert amaz nemzetünk keleti részének legkisebb felpezsdülésében is azonnal felfogatási vágy rémeit szemlélte, imez pedig viszonyaink karkivánta legkisebb átalakítása szándékában is, azonnal ősi alkotmányra sűrjének megadását remegte; — és e szerencsétlen állapot okozá, hogy a kormány a mozdulatlanságban a statusquo változás nélküli fentartásában kerestet menedéket, mert a nemzetet a haladás terére kilépni irtóztott; a nemzet pedig kormánynak jó akaratában szinte nem bízván, a parlag gravaminális rendszerben talála üdvösségét. — Azonban ez átkos körülmények — hála koronás királyunk atyai kegyelmének, és nemzetünk a kisszerű sérelmi politika szük korlátai közül mind inkább bontakozni indult szellemének — nem állanak többé ellent a józan haladás ügyének! Koronás fejedelemünk 12. évi magában rövid de tettűs uralkodása alatt esalhatlanul bebizonyítá, hogy a magyart szereti, hogy a magyar hűségben biztosítékot találva a haladás nagy munkáját nemesak megkezdé, sőt azt sebes de biztos léptekkel folytatja is, mert hiszen csak keveset említek fel azon üdvös javításokról, mellyek egyenkint is lekötözik e nemzetet, egybeve pedig örök hálát biztosítanak valóban nagy királyunknak. — Ugyan is nyelvünk, és nemzetiségünk böles kormány alatt vitta ki diadalát, és a szép hangzásu nyelv, melly alig egy pár évtized előtt minnagyaik teremeiből is száműzve volt, most a felség uralkodó család fens. tagjai által is — és pedig lelkes vetélkedéssel, beszéltek; a vallás szabadsága újabb törvényeink által szelid kormánya alatt tetemesen tágitatott; a földművelő osztály viszonyai tovább önkénytel megóva törvény által biztosítottak; a nemzet nagy hátramaradásával nélkülözött hitel — a tartozások iránti törvénykezés czelszerű megrövidítésével neveltetett és hitelintézetek állításával továbbfejleszteti céloztatik; elemi, és ipar tanodák, ugy mesterképző intézetek bőkezű felállításával a nevelés ügye elősegített; a kereskedés czelszerű közeledési eszközök előállításával — kormányi áldozatok mellett is élénkített; a műpar fejlesztése kormányi segélyezéssel gyamolttatott; — és mind ezekhez és többekhez még mit nem sorolhatunk, ha a jelen országgyűlésre adott k. kir. előadásokban olly fejedelmi bőkezűséggel elvetett javítási mag kike-

lésre és megérésre segítettik. — Nem lehet tek. kerületi rendek, hogy illy fejedelmi eljárás, a hálás nemzet viszonyos bizodalomával ne találkozzék; nem találkoznék pedig akkor, ha azon pillanatban, midőn a magyar nemzetiségének vég diadalát nyerte fejedelmétől, nem kicsikart, de önkint és örömmel nyújtott ajándékol, hálás köszönet és őszinte hódolatának és bizalmának nyilvánítása helyett — régi parlag rendszerét követve sérelmeknek, ha bár léteznének is, felemlítésével keseritén a választéllat, melly illy körülmények között méltányosan és a há magyar nemzethez illoleg csak hódoló lehet! Ez általános nézetek előrebocsátása után engedjék meg a tek. ker. rendek, hogy Pestvármegye érdemes követének virágos előadására tehessen némi észrevételeket. Azoknak, kiknek annyira hatalmokban vagyon a szó mint Pest vármegye imént szóltot érdemes követének — azon előnyök van, más a természetűtől e tekintetben kevésbé megáldott szónokok előtt, hogy mig ezek indítványait és előadásait leplezetlenül, mindenkitől vég-céljaiban is megértetve, teszik a közönség elibe, addig ő említett hatalmának fogva indítványait akkép állítani tudja, hogy az előadásának ékességétől tulragodott hallgató előtt — az indítványban egyébkint befoglalt keserűség is, — édesnek szokott tetszeni. És épen ezért igényelnek az érdemes követ urnak előadásai érett megfontolással kísért mélyebb meg-gondolást. Át térve most az érdemes követ ur által ez alkalommal tett köszönő, de egyszersmind aggodalmat tartalmazó indítványára, én ezt olly hölgyhöz hasonlítom, melly a divat találekony mesterségét használva magát annyira felékesíteni érti, miszerint csak a dolgok felületét vizsgálja keserűsége — mig az ovatossabban vizsgáló időt engedve magának, arról győződik meg, miszerint az ifjukort pillanatilag elragadta hölgy, haját, fogait, bőre színezetét, sőt növecsének deliségét is a mesterségtől nyervén valakinek boldogíthatására épen nincs hivatva; így az indítványban is elősoroltatnak azon valóban magasztos tények, mellyek a legjobb fejedelem iránti hálát igénylik, és e hálának kifejezése is ajánlatik, de ollyak kíséretében, mellyek a hidegen gondolkozóknak azonnal mutatják, miszerint itt a hálanyilvánítás csak eszközül használtatik arra, hogy az indítvány többi részeiben előadottak kifejezethessenek. — Ugyan is, midőn egyrésztől ő felségének nemzetünk iránti atyai szeretetéről jobbtgyi hálát válogatott szavakban mondanánk, másrésztől igaz, csak egyszerűen kérnök az 1790ik évi 10ik törvényezik megtartását — vagyis más szóval kijelentnök, hogy ő felsége alaptörvényeinket meg nem tartotta, mi halánk nyilvánításának őszinteségből sokat, véleményem szerint mindent levonna; köszönetet mondanánk ő felségének ismét a legvirágzóbb szavakban azért, hogy a k. k. előadással előhaladási k. szándékát nemesak nyilvánította, sőt a haladásra könyitő eszközöket is nyújtott; aggodalmat nyilvánítanánk azonban bár csak egyszerű szavakban az iránt, hogy az 1723. 56ik törvényezik ellenében egyoldalulag történtek kormányi intézkedések, mi köszönetünk bensőségét nem épen tanúsítaná! — Miket ha fontolóra veszünk, valamint a fentebb érintettem felíperézett hölgy — haj, fog, színek, és delies testalkat nélküli állott a hidegben vizsgáló előtt — ugy t. Pest megye érdemes követe által indítványozott hálakifejezésben is hiányoznak az őszinteség, szívelyesség, és valódiság, mik nélkül annak elenyészik minden érdeme. — De aggodalmainknak az indítványban javasolt módoni megemlékezésével eljárásunk a nemzet irányában sem lenne őszinte, mert midőn nevében ő felségének hálát mondanánk — egyszersmind nevében ollyan aggodalmakat nyilvánítanánk, a mellyekre alapot szolgáltatható tények itt még ex professo meg sem vitattak, és így a nemzetnek irántok aggodalma nem is nyilvánulhatott; már pedig ha olly fontosak azon aggodalmak, hogy a hála és örvendezés hódoló pillanatában sem halgattnak el veszély nélkül, kötelesek vagyunk előbb azon tényeket venni szigoru bonczás alá, mellyekből ez aggodalmak származtatnak. — Én valóban azon taktikát, melly szerint egy részről a sérelmek tekintetében érdemes vitatás elhalasztandónak javasoltatik, más részről pedig azok mint részint törvényelleni, részint törvényenlküli egyoldalú intézkedéseket magokban foglalóknak nyilvánítatni céloztatnak, máskép magyarázni nem tudom, minthogy az illy alakban előterjesztéshez azok is járulhassanak; kik az érintett intézkedésekben egyébiránt küldők utasításánál fogva sérelmet nem láthatnak, és így olly tárgyak felett, mellyeket a nemzet többsége sérelmeseknek még el nem ismert, e mellékes uton mondatván ki az anathema, — a nemzet, ezen valóban „ró-lunk nélkülnök“ kimondott anathemában találja eddigi utasításainak megváltoztatására a morális kényszerítést. — Valamint azon taktika is figyelmet gerjesztő, miszerint a pesti indítvány az egyes sérelmeknek érdemes megvitátását mel-lőzetni javasolja, és mégis az azt pártolók azok részleteinek megvitátásába becsátkoznak, mi által a dolgok felvilágosítása egyoldalulag történhetik csak meg. — Pestmegye érdemes követe, az általa javasolt adreshban előadott elvek alkalmazásával — mint mondá — nem annyira azt akarja elérni, hogy a sérelmek orvosoltassanak, hanem inkább oda akar törekedni, miszerint olly állapot idéztessék elő, hogy sérelmek ne történhessenek; ez vélekedésem szerint a legdicséretesh törekvés ugyan, de egyszersmind nem gyakorlati, mert teljesen kivihetlen; még a parlamentarizmus kormányformák sem nyújtanak olly garantiákat, mellyek teljesen lehetlenné tenéek azt, hogy a nemzet valamely osztálya ez vagy amaz eljárást sérelmesnek ne tarthassa; — példa erre Franciaország, hol a chartáról épen az állítatik, mi nálunk sokak részéről az 1790dik évi 10d. törvényezikről, hogy t. i. az nem valóság; a törvényhozónak nézetem szerint másra törekedni nem lehet, mint hogy a törvény megsértése, és így a sérelmek előidézése lehetőleg nehezsíessék, a már okozott sérelmeknek orvoslása pedig lehetőleg könnyíttessék és bizto-

síttassék. — Hiszen senki sem tagadhatja, hogy mennél kisebb a társaság, minél kevesebb számuak annak részesei, annál könnyebb a rendezés, annál könnyebb a kis munkával központosítható nézetek harmonizálásából kikerült szabályok megtartása feletti örködés, vagyis a társaságnak sérelmeketől megóvása. És mégis ki van közöttünk, ki ne tapasztalta volna, hogy kisebb társulatok önalkotta szabályaik megszegését sem valának képesek akadályozni, annál kevésbé a sérelmeket az illető részvényesek kármentítésével orvosolni? — Lehetne-e tehát pium desideriummal egyéb azon állapot, egy több nemzetiségeket, több vallásfelekezetiüket — annyi különböző érdekeket magában foglaló hazában, mely sérelmek elkövetését tenné teljesen lehetlenné! — Szóba hozta Pestmegye érdemes követe az ausztriai örökös tartományok iránybani viszonyainkat, melyek vélekedésem szerint e tanácskozó teremben csak annyiban vitathatnak, mennyiben az bizonyították, hogy hazánk java és érdeke az ausztriai örökös tartományok javának és érdekének alárendeltetett, és így nemzeti függetlenségünk veszélyeztetett volna, mit bebizonyítva állíthatónak nem tartok. — Szóba hozta továbbá a terjedtebb értelmű külpolitikát is, melyben részéről avatottságot nem igényelvén nem fogja rosz néven venni az érdemes követ ur, hogy az e tekintetben onnan eredett tant, honnan Horvátországnak magyarországtól elszakasztása — nézetem szerint nem épen szerencsés tapintattal indítványoztatott, — illy rögtön legalább elfogadni nem bítorokom. — A külpolitikának taglálásába mélyebben, és ex professo becsátkozott be Komárommegyéének általam is igen tisztelt érdemes követe, és valamint az összeállítás kerekdedségét meg nem ismerem nem lehet, úgy meg vagyok győződve, hogy annak mostani körülményeink közötti felhozása, a célt, melynek előidézése számíva volt, inkább eltávolította, mint megközelítette. — Parlamentaris kormány célérése, ez Komárommegye követének hő ohajtása — és én e meggyőződés az érdemes követ urnak tisztelem, de azt hiszem, midőn a külpolitikának részletes bonczolgatásába becsátkozott, ohajtása tárgyait, a felelős minisztereket már maga előtt képezél, és ekkor tökéletesen helyén is lett volna az előadás, mert annak tételei — a hiteles adatok birtokában levő miniszterek által vagy megvizsgáltatván, vagy igazoltatván — a vita az e körüli eszmék megismerésére vezetett volna — holott most, midőn az illető legfeljebb is hírlapok ingékony közléseiből öszveszedett, és így egyoldalú a hitelességre nézve semminemű garantiát nem nyújtó előadások — érdekes összeállításuknál fogva tetszést ugyan arathatnak, de az eszméknek megismerésére egy általában nem hathatnak, sőt azokat inkább öszveszavarják. — Én a külpolitikának, úgy látom divatosá válni kezdő felelőseit — és minbajajinktól eltérve más országok és népek ügyeivel hivatlan foglalkozást — a magyar nemzet a régi gravaminális rendszerben megcsökönösödésének tulajdonitok — minél fogva a gravamenekben uszást megszokta nemzet, itthon Istennek hála! — néhány inkább kímesterkelt, mint valóban létező sérelmek vitatásában elegendő tápot nem találván — az anyagot különpelemek — nem az életből, hanem csak hírlapokból ismert bajaiban keresi. — És ez tanácskozásaink terén is lényeges változást okozott, mert az előadások nagy része inkább a külvizonyok bonczolgatására, mint minügyeink kezelésére intézettek — és a minikormányunkra halmozott vádak, az öszves bírodalmi kormányra még inkább kiterjesztettek. — A szemrehányásra Komárommegye követének, hogy a kormányzás hibája végett egy általában nem haladhatunk, válaszolni is alig szükséges, mert hiszen, ki hazánknak szellemi és anyagi állapotára csak 22 évvel ezelővel is elfogulatlanul hátra tekint — a tetemes haladást igazságon meg nem tagadhatja. — Több érdemes szónokok a bírodalmi kormányt absolutistius tendenciáról vádolják és e vádak részesevé a magyar kormányt is tevék, holott én azt hiszem, bár e vádak alaposságát el nem ismerem, hogy minél nagyobb mértékben vádolják absolutistius tendenciáról és alkotmányellenes irányáról a bírodalmi kormány, — ha az e vádak emelők következtetéseket lenni akarnak, annál nagyobb érdemet kell, hogy tulajdonítsanak a magyar kormányoknak, mely a bírodalmi kormányoknak általok nehezelt irányja mellett is annyit és olyakat eszközölt. Miért a nemzet — minden színezetkülönbség nélkül, hálát mondani kíván felesleges fejedelmének. — Zemplénmegye nagyérdemű követe csak kizárólag magát és elvarátait mondotta azon ösök követőinek, kik e hazát enyészettől megmenték, és az alkotmányt fentarták; — ez állítás ellenében én is követelhetnék magam és elvarátaim részére egy hasonló exclusivum privilegiumot, de ezt nem teszem, mert habár a privilegiumokat oly általánosságban, mint Zemplénmegye érdemes követe, nem gyűlölem is, még sem ohajtok magam és elvarátim részére oly magunkadta kizárólagos szabadságot, — melynek alapja az önmagunk eszméjébe vak szerelem, — és a szabad nemzet szabad fiait töltünk eltérő véleményének egyoldalú gyanusítása. — Be sokszor halljuk itt Benthamet azok részéről felemlíteni, kik mesterük tanait meghazudtolva — az ellenvéleményben a szándékot gyanusítják! — Baranyamegye érdemes követének indítványa teljesen kielégítő, és megnyugtató. Mert Iör. A nemzet háláját fejezi ki ő felsége irányában. — 2or. Mert az országnak már országosan is illyeseknek megismert előleges sérelmeire nézve az orvoslatot sürgeti — mely sürgetés az indítványozott hálának öszinteségét épen nem esorbítja, — mert e sérelmek illyeknek már országosan elismerve lévén, azok orvoslásának sürgetése alkotmányos kötelesség — és ő felsége bizonyára még nagyobbra becsulendi azon nemzet hálanyilvánítását, mely méltó örömei középett sem felel el alkotmányos kötelességeit. — 3or. Mert az időközben netalán közbenjött sérelmek megvitatásának útját sem zárja el, midőn a hálafeliratban nyilvánítati rendeli, hogy az illyeseknek találandó tárgyak még ez országgyűlés alatt orvoslás végett felterjesztetni fog-

nak, sőt 4er. Épen ezek előadására utat nyit, midőn javolja, hogy öszveszedésükre egy küldöttség nevezessék. Minél fogva Baranyamegye indítványát egész kiterjedésében pártolom. — Mosonmegye nagy érdemű követe, kibén én nemcsak a tett emberét, hanem a legönmegtagadóbb hazafit is tisztelem — szokott ügyes tapintatánál fogva egy ügyet ajánlott a nemzet figyelmébe t. i. az országgyűlés évenkénti tartásának ügyét: — én e kérdést részéről is korszertinek ismerem, mert midőn a nemzet, — ebben minden pártszínezet, és a kormány a haladás terén találkoztak, — e szerencsés találkozás teendőink halmazát annyira szaporítandja — hogy azok célszerű feldolgozása gyakoribb együttlételet igényelend. Azért e javaslatra nézve, mely Baranyamegye indítványával nemcsak ellenkezésben nincs, sőt azt szépen ki is egészítheti, fentartom magamnak a szótást akkorra: midőn arról különösen tanácskozandunk.

Asztalos P. Marmaros köv.: Mielőtt a tárgyhöz szól, némelyeket megjegyez Csongrád követének beszédére. Hogy ő felsége nyelvünk 's nemzetiségünk természetű állásába viszszahelyeztetette, ezért hálás köszönetet szavaz: a választási kérdés feloldásának is elég ideje volt a reformátio óta; a mi pedig a hasonlatosságot illeti, szóló akint fordítja a dolgot, miszerint föltéve, hogy a pesti modor felépített hölgyhöz hasonlít, ki kellemeit a divatárúsnaknál vásárolta; de ebben mégis van valami valóság és élet, midőn a csongrádi modor nem egyéb virágokkal felekesített halálváznál. Azon vádat, hogy a pesti modorban nincs öszinteség, oda fordítja, hogy épen azok nem kívánunk lenni öszintek, kik a sérelmeket elhallgatni szeretnék, hogy pedig sérelmek vannak, azt Baranya követe is elismeri. — Hogy a külpolitikához nincs közünk, ebben csak azt fíjlalja szóló, hogy beavatkozásunknak elég nyomatokat nem kölesönözhetünk. A pártok származására nézve szóló Zemplén követével tartva az ellenzékét ő is azon honfiak utódjainak vallja, kik e hazát fentartották. A tárgya nézve: Abban, hogy ő felsége magyarul szólalott meg, szóló többet lát, mint Mosony érd. követe. A válaszfeliratra nézve pedig szólónak saját nézetei vannak. Ő nem szeretne az öszerti gravaminális politika teréről lelépni, hanem a magyar nemzetnek az uralkodó dynastiához, a legterheesebb időkben is minden üllözések ellenében folytonosan tanusított hű ragaszkodását történeti adatokkal felderítve, kimutatandónak vélné azt, hogy midőn a magyar nemzet az uralkodó dynastiához köti jövőjét, annak érdekeit az absolutismus irányától elkülönözve, a trónnak erősebb alapját az alkotmány 's szabadságnál nem ismeri. Ezeknek előre becsátása után a sérelmeket, minők a részek vissza nem csatolása, a horvátországi események 's az újrendszer, azon szempontból véli a feliratban kiemelendőknek, mennyire károsak azok. — A propositiókat különben hálásan fogadja szóló, csak azok a törvényjavaslatok ne lennének mellettök, mert ez egyedül a törvényhozás hatásköréhez tartozhatik. — A viták még be nem fejeztetvén, folytatattni fognak.

IX. Kerületi ülés nov. 24. (Elnökök Simon J., Semeşy A. Sopron és Sáros követei; jegyző Szentkirályi M.; tárgya: a válaszfelirat viták folytatása.)
Olgyay T. Pozsony m. k.: A válaszfeliratban szintén köszönetet kíván jelenteni ő felségének azon kegyességéért, miszerint nemzeti nyelvünket a trónról hangoztatta, valamint azon kegyességéért, mely szerint a nádorválasztást a nemzet örömeire megerősítette 's ezek mellett hálás elismerést ohajt tanusítani a kir. előadások iránt, melyekből ő felségének a korkérdések iránti vonzalma tündöklik, mi által ő felsége megzafolta azon elvet, mi a conservatív programban hirdtetett, t. i. hogy mi az ellenzékől jó, pártolást nem érdemel, holott az előadásokban foglalt korkérdések mind az ellenzék kedvence eszméi. E mellett azonban azon öszinteség és bizalommal, melyre ő felsége fölszólitotta a nemzetet, kívánja szóló, hogy elősoroltassanak a sérelmek, s ő felsége figyelmeztessék azon akadályokra, mik az előmenetelnél utjában állanak; kimondandó ennek folytán, hogy az 1790: 10. t. cz. valóságban nemlételet az ország rendei fíjldalmasan tapasztalják, a magyar kormánysekek egy magasabb hatóságának lévén alá rendelve, mely az absolut monarchia elvei szerint kormányoz 's ez által alkotmányos eszméink kifejlődése iránt semmi rokonszenvvel nem viseltetik. Míg a nemzet tekintetben biztosítva nincs, törökvéseinek sikere nem lesz. Csodálkozok szóló Csongrád követén, ki ama fíjgést bebizonyítati kívánja, holott ezt azon magas állásban, melyet kormányi kegyelenből elfoglat, tapasztallhatta. Kívánja szóló megemlíteni a feliratban a pesti indítvány szerint, hogy mind azok, mik elkövetettek, a törvényhozás mellőzésével törtévéni sérelmek. Ezek közt első helyen áll az adminisztratori rendszer. E tekintetben szóló ott kívánván fölfogni a dolgot, a hol áll, említi, hogy midőn mult országgyűlésen a k. előadások következtében a megyei coordinatio tanácskozás alá került, a méltóságos főrendek a korlátozását érdekelte, tanácskozás alá sem vették. Aggodalmat akarnak kifejezni küldői a horvátországi események felett, 's erre nézve nem látja helyesnek azon elvenvetést szóló, miszerint azok nem lévén még megvitatta sérelmeseknek ki nem mondhatók, mert noha e tárgyban kerületi választmány küldetett ki, de azon tény, miszerint ott a kormány egyoldalulag rendelkezett, tagadni nem lehet, 's kik azon eseményeknek bővebb megvitatására kényszeritettek, nem a legkedvesebb szolgálót teszik a kormánynak. Ne is misticfíjálja magát senki, u. m. szóló, azzal, hogyha ezen aggodalmak kiemelése által az országgyűlésnek eredménytelensége idéztetik elő, ez az ellenzéknek rovatik föl bünül, visszapatpanván ez azokra, kik azt illy

helyzetre szoritották, mert hogy az ellenzék loyális téren áll, mutatja ezt a pesti indítvány, mellynél kevesebbet tenni nem lehet. Ezek után szóló még Csongrád követének beszédére nézve észrevételeket, a magyar nyelvet illetőleg eléggé keserűnek találta azt, hogy annak biztosítására törvényre vala szükség. A mi pedig a vallás és hitéleti, e részben a kormány a mit egy kézzel adott mással visszavette, minek bizonyossága a g. n. e. iránti eljárása. Így a nevelést nemcsak maga kezeli, hanem az általa alapított tanítási rendszabályokban kimutatta irányzatait, 's hogy a kormány anyagi tekintetben tett valamit, ezt szóló nem vonja kétségbe, de a trafikák föllállítását nem helyeselteti, végre a hitelintézetet említi szóló megvallja, hogy a kormány ezt is meg buktatta múltkor, midőn akint kívánta létrehozni, hogy az a kormányi kegyelem elnyerésének forrásul szolgáljon. Pártolja Pestet.

Tolnay K. Zala m. k.: A tárgyra nézve a pesti indítványhoz állván, némely követek beszédére tesz észrevételeket. Temes követét figyelmezteti, hogy midőn a k. előadások tárgyalására felhívását elfogadja, ő viszont ne ellenzze az aggodalmak megalintását, mert az idő, melyet drágának nevezett Temes követe, így lesz meg nyerve. Esztergom követének szavaira, ki az 1790: 13. t. értelmében a k. előadások fölvételét ohajta azon sérelmek megalintását, mik felett az országgyűlés higgadt kebellet tanácskozott, nem ellenzte, felkiált szóló: vajha e nemzetnek csak oly sérelmei lennének. A mit pedig Esztergom követe a békésnek felelt, hogy a diplomatikai testülethez minő e tábla, csak akkor illik, valamely tárgy fölött szólani, ha erre elégszadatokkal bír, kijelenti, hogy noha az adminisztratori rendszerről az ország hivatalosan értesítve nincs, vannak azonban tények és adatok, melyek annak lételet igazolják. Hogy pedig főispánok el nem mozdítottak volna, e tekintetben szóló Esztergom megyére mutat, 's lesz alkalom erről bővebben is értesülni, ha majd gróf Erdődy család e tekintetbeni panasza tárgyalás alá kerül. Baranya követének, ki állítja, hogy a kormány alkotmányunkban gyökerezett intézeteinket pártolando, a rögtönzött reformokat hátráltatta, azt feleli: vajha a kormány se rögtönzötte volna az adminisztratori rendszert, mely rend helyett rendtelenséget, béke helyett háborút teremtett, 's vajha e rögtönzést inkább az 1836: 24. t. cz. végrehajtására fordította volna.

Zsarnay Imre. Torna köv.: Tisztába kívánván jöni az iránt, hogy a válaszfeliratnak a k. előadások szolgálalm-e anyagul, 's mely időpontot szükség választani, homnan a hon képe lerajzolando, úgy véli, hogy az anyag az előadásokban, 's a rajz a mult országgyűlés ótai eseményekben foglaltatik. Úgy látja, hogy a különböző véleményűek is megegyeznek abban, hogy a válaszfeliratot a bizodalom, hála 's öröm érzet töltse meg, 's különbséget csak abban lát, hogy némelyek, ha van is kedvelten érzés, azt elhallgatni, mások kijelenteni kívánják; egyik párt magasztalja a k. előadásokat, másik a kormányt, e magasztalások alapjául fölhozzatik a magyar nyelvnek ő felsége általi legtündökölőbb kitüntetése 's István herezegnek nádorrá emelése, mely tényekért urunk királyunk éreznél tartósabb emlékre érdemes, különösen, hogy a honpolgárok közül nádorra erősíté azt, kiről a nemzet a szentírás szavaival elmondhatja: ez az én szerelmes gyermeke a kibén én kibékültem; oly tény ez, melyen csak az nem örül, kinek szíve nincs, avagy hazájához hideg. E két tényről azonban a k. előadásokban egy betű sincs, miért azok a k. előadások magasztalására nem szolgálhatnak, 's kik e tényekért a kormányt dicsérik, tisztán ő felségét kellene magasztalniok, mert e két tény tiszta valóságának 's nemzetünkhezzi vonzalmanak szüleménye. A k. előadásokat illetőleg szóló megvallja, hogy azok sokkal korszerűbbek, mint valaha voltak, csak hogy szép előadásokat Ázsiában is tudnak készíteni, miért nagy a kérdés, hogy vajjon azokat csak a pusztá kéz irtae, vagy pedig egyszersmind a szívnek sugalmi, 's ez utolsó hitben erősíti szótát ő felsége iránti bizodalma. De vannak a k. előadásokban oly pontok is, melyek felett aggdólik, illyen az, hogy a belkereskedés említésekor a külkereskedésről érintés sem tétetik, mi által úgy látszik, hogy a kormány politikája egyedül odáig terjedt, hogy Magyarországnak belkereskedése legyen. De kik a külpolitikát említi ebből sérelmet fölterjeszteti kívánának, ezt szóló tanácsosnak nem vélné most, egyedül a jog megalintására szoritkozván; aggdólast érez szóló a k. előadásokba foglalt reform irányában, mert midőn azokban a népnevelés és sajtóügyről említés nincs, úgy véli, hogy a kormány e tekintetben egyoldalulag kíván intézkedni. A hon állapotát a történet után rajzolando, utasítása szolgál zsinórmértékül. Ezekből, hogy a kormány sok jót tett volna, nem következtetheti, de ollyat igen, a mi aggodalmas, mert noha némely eszelekvései csak formára nézve, — mások forma és lényeg tekintetében törvénytelenek. Üdvösnek látták küldői a Tisza szabályozás körüli kormányi intézkedést, 's örültek, hogy ezen ügy éire gr. Széchenyi I. a kivitel embere alkalmaztatott; de aggdólast szült bennök, hogy ezért a helytartó tanácsnál változás történt, melynek eszközeül épen a hazafi gr. használtott, mire, ha jelenleg a kedvelt hazafit megnyerni sikerült, hatalmában állott volna a kormánynak oly egyént is rendelni oda, a kitől e nemzet hozad. 'S ezt tartják küldői lényegre nézve jó, de formára nézve hibás eljárásnak. Azokat, mik lényeg és forma tekintetében aggodalmasak, szóló előtt már többen említették. Illyen a Horvátországbani eljárás, hol a kormány fenálló jogokat semmit meg, 's az illirek iránt közönyösnek mutatkozott, 's valamint ez, úgy bizalmatlansá-

got ge
a val
tartják
körét,
nokét
Ezért
fejezni
ló a te
hálát is
leginká
nagysz
delem
meket
nitja,
nak fíj
áldozni
ha a sz
nem pá
Gr.
ostrom
megfün
telre sz
vetének
lát, arr
a kormá
szinlett
nél ros
közt a k
nak kif
nézve t
legyen,
nemesak
Abból, h
dítványl
állított
gyanítja
a conser
hangulat
többség
laszfölir
tának 's
nya indí
latkozva
tudhatná
felejtén,
na, mint
dalmat v
10. t. cz.
gyakorol
ról meg
stára né
zetre se
A kormá
den küll
mozdítsa.
nálnak a
perekhez
halagatja
ra halad
Az új ren
deink, m
szeresítet
kormányt
neket vála
gyözödik,
zetekben
utján lát
gyülelés
által bizo
a k. előt
Szén
stadiumá
ket, 's m
Baranya
hogy mag
nak mege
tolmányok
nem mellő
szágyűlés
mit az 183
ban Barán
ges sérelm
is boldogul
veszödünk
nünk, hogy
nyiben szü
vitatásnak
hála között
akartuk ke
dül azon ak
ban hátrált
zelhet, mi
járt, 's ezt
mit nem ell
szóló. Üdv
ványt meste
az ő kezéb
mely fegyv
vele éni fo
hogy többs
eszközökről
grád követ
litást nem t

got gerjeszt nagyobb részt protestánsokból álló küldömben a vallási törvények magyarizata. Törvényellenesnek tartják küldői az új rendszert is. A főispáni hivatal hatáskörét, már az arany bulla szabta ki, valamint az alispánokéit is, 's most a főispáni hivatal helyett más állított. Ezért megéjje részéről aggodalmat kíván a föliratban kifejezni, 's ezek után nem lévén más hátra, minthogy szóló a tett indítványok egyik vagy másikához álljon, mivel hálát is akar kifejezni, ahhoz járul, mely e hála hangjait leginkább közelíti meg, 's miután az előleges sérelmek olly nagyszerűek, mikint lehetetlen, hogy azokon a jó fejedelem szíve meg ne induljon, 's mert, a legújabb sérelmeket nem ő felségének, hanem tanácsosainak tulajdonítja, annak kikérülése kedvéért, hogy ezen tanácsosoknak fájdalmas érzést ne okozzon, ő felsége nyugalmát feláldozni nem kívánván, nem lenne magyar és igaz polgár, ha a szelidebb módot nem választaná, 's a pesti indítványt nem pártolná.

Gr. Andrássy Gy. Zemplén köv.: A három napos ostrom után nem látja szükségesnek olly robajjal vinni a megtámadást mint első nap, miért csak néhány észrevételre szorítkozik, 's mi előtt a tárgyra térne, Csongrád követének előadására, ki a pesti indítványban kifejezett hálát, arra kiszámítottan mondja, miszerint árnyéka alatt a kormányt megtámadni lehessen, mi által a loyális szintetté válik, kijelenti szóló, hogy ez gyanúsítás, mellyel rosszabb fegyvert nem ismer, 's e részben a két fél közt a különbség csak az, hogy némelyek hódolatot akarnak kifejezni a fejedelem, mások a kormány iránt, mire nézve tanácsot ad Csongrád követének, mikint ovatos legyen, mert ellenségei könnyen azt fogják rá, hogy nemcsak a dohányt, de a loyálisit is akarja monopolizálni. Abból, hogy Csongrád követe azon taktikát völi a pesti indítványban fölhalálni, miszerint az olly mesterségesen állított össze, hogy minél többen álljanak hozzá, szóló gyanítja, hogy Csongrád követe, mint sokan az ő pártjából a conservatív program értelmében nem azt nézi, hogy a hangulat mérsékelt legyen-e vagy ne, de hogy neki legyen többsége. A tárgyra nézve szóló ugy hiszi, hogy a választófüladata hű képét előállítani a nemzet akaratának 's az ország állapotának, miért nem pártolja Baranya indítványát, mely a kormány nézetének lenne nyilatkozványa, mielő ő felsége a nemzet kívánatát meg nem tudhatná. Egyes embernek örömeben szabad fájdalomt felejteti, de nem a nemzetnek, mert ez olly helytelen volna, mint fájdalom miatt megtagadni az örömet. Aggodalmat vél tehát szóló kifejezendőnek mint Pest, az 1790: 10. t. ez. mostoha állása fölött, mellynek ellenében azok gyakorolnak befolyást; kik nem győződtek még arról meg, hogy az alkotmányos kifejlődés a dynastiára nézve nem ártalmas, sőt hogy ze egy nemzetre sem számíthat olly biztosan, mint a magyarra. A kormány legszébb föladata volna, az országot minden külfelbolyástól megóni a helyett, hogy azt még előmozdítsa. 'S innen ered az abnormis állapot, mellyben nálunk a haladás tesped, mely bánásmód hasonló a jogi perekhez, mellyeknek kimenetelét mind a két fél addig halogatja, míg jó ítéletet nem remél. 'S mig így rák múdra haladunk, addig szellemi jogaink támadtatnak meg. Az új rendszert már 1825en aggodalmasnak találták elődeink, midőn az még kivételes volt, 's most midőn rendszeresített, sokan benne aggodalmat nem találnak. A kormánytól várhatni, hogy csak olly intézkedést 's egyéneket választ, mi, és kiknek ezélszeri voltáról a nemzet meggyőződik, 's noha szóló megengedi, hogy a megyei intézetekben hiányok vannak, ezeket azonban a törvényhozás útján látja kipótolhatónak. — Az évenkénti országgyűlésre nézve, ugy tartja szóló, hogy ennek pártolása által bizonyítja be a kormány haladási szándokát, mely a k. előterjesztésekben rejlik.

Szentkirályi M. Pest m. k.: A tanácskozások stadiumában, nines más hátra, mint tisztázni a kérdéseket, 's megkülönböztetni egymástól a két indítványt. Baranya m. indítványa köszönetet szavaz ő felségének, hogy magyarul nyilatkozott, István főherceget nádornak megerősítette, hálát mond a k. előadások- 's esatolmányokért, az előleges sérelmek megemléstését nem mellőzve, mihez Csongrád követe az évenkénti országgyűlést esatolta. Ezen indítvány azon téren forog, mit az 1739: 1843 országgyűlés el foglalt; esalódik azonban Baranya követe, ha azt hiszi, hogy akkor az előleges sérelmek megemléstése csak proforma történt, 's nem is boldogul, ha azt teszi föl, hogy azokkal többé nem veszölünk. Vizsgálat alá kell még azokat venniünk, hogy kitűnjék, mennyiben súlyosították 's mennyiben szüntették meg. Mindezek tárgyai lesznek a vitátsáknak, de midőn mi, ugymond szóló, ennyi öröm 's hála között nem kívántunk mindjárt beleereszkedni, elakartuk kerülni a keserűséget a diéta kezdetén, 's egyedül azon akadályokat elő tüntetni, mellyek haladásunkban hátráltatnak. Szóló ennél loyálisabb tért nem képezhet, midőn a puszta hízélgés 's hálálkodás ideje lejárt, 's ezt hiszi, hogy Baranya követe, proforma valamit nem ellenezze. És most Csongrád követéhez fordul szóló. Üdvözlí őt a gyanúsítások vétkül tulajdonítja, hogy többséget vadász, kívánja ne feledkezzék meg azon eszközökről, mikkel az ő pártja él országszerte; Csongrád követe ellenzi a pesti indítványt, mert a loyálisitást nem tudja megegyeztetni azzal, hogy midőn hála

és köszönet szavaztatik ő felségének, egyszersmind vád emeltek a kormány ellen. 'S ezen szóló nem esodálkozik, ha a baranyai indítvány, mellyet Csongrád követe elfogadott, semmi sérelemről nem kívánna megemlékezni; de midőn az előleges sérelmeket fölkiáltani kívánja, 's mellyek multkor terjesztettek fel, kérdi szólok: mi tehát az indítvány értelme? mi ugy látjuk, hogy a kormány-rendszer elnyel minden egyéniséget, mert a kormány nem független 's az 1790: 10 t. ez. nem valóság, 's innen származtatunk minden bajt. Nevezük-e sérelmesnek az administatorai rendszert? Nemesak azt mondjuk, hogy a közigazgatásban olly irányt látunk, melly alkotmányos alapon nem nyugszik, mert intézkedések tételnek a törvényhozás mellőzésével. Arra nézve, hogy Csongrád követe bizodalomra hí föl, azt jegyzi meg szóló, hogy olly prédikatio mindíg megszokott tartatni, alkotmányos heresit lát azonban itt, ha e felhívás azért történt, mert a magyar nyelv tökéletes győzelmet kivívta, miben a kormánynak egyéb érdeme nines, minthogy azt sokáig hátráltatta. Arra nézve, hogy a sérelmek ninesenek megvitatva, kérdi szóló, hogy mirol folyt lát 3 napalatt a vita? Tehetünk e ugymond arról, hogy Csongrád követe az indítványhoz nem szolt egy szót sem? Mi által azokhoz sorozandó, kik azt hallgatva pártolák. Köszönet és méltánylás foglaltatik az indítványban, a mi meg volt vitatva, de ezenfelül az akadályok is említettek, miket Csongrád követe egyszerien tagad, holott pozitív bizonyítással tartoznék. Szóló 1825ki országosi irományokból felolvassa azon föliratot, mellyben az országos rendek az 1790: 10 t. ez. iránti aggodalmaikat fejezik ki, kellett volna eszerint Csongrád követeinek bebizonyítatni azt, hogy e tekintetben változás történt, minek ellenkezőjéről könyveket olvashat. Mit mondunk tovább? kérdi szóló. Nem említve azt, hogy a horvát események sérelmesek, egyedül azt emeljük ki, hogy ott a törvényhozás mellőzésével újítások történtek. Mit mondunk az administatorai rendszerrol? Azt, hogy ezen változás által a megyei önállóság támadtatik meg. 'S mit felel erre Csongrád követe? Azt, hogy administatorok ez előtt is voltak, Mosony megye követe pedig csak a quantitást látja szembe szökőnek. Itt szóló megint olvas az 1825ki országosi irományokból, mikből kitűnik, hogy az administatoroknak niniopere inualescens denominatio ellen már akkor is emeltek szót. Ezek után kérdi szóló Csongrád követét: miért nem megy át e térré, midőn nemesak a kérdések megvitatvák, de a pesti indítvány oda czélok, hogy a k. előadások minél hamarabb vétessenek elő; ez azon tér, mellyet a követ emel a nem fogadnia nem lehet, 's ha e térről a sérelmek mezejére kívánt téríteni, ám lássa. Menjünk hát bele, mond szóló, csak hogy akkor a keserű viták által a kor kérdéseinek feloldása hátraltatni fog; a vagy az országgyűlésnek az legyen eredménye, hogy semmi eredménye ne legyen, 's három év mulva felálljon megint Csongrád követe mondván: legyenek bizodalommal. Am gyanúsiton bár mennyit benniunket, kijelenti végre szóló. de mig e többség e térről el nem üt, addig más térré nem megyünk, s ha 1790: 13. t. ez. élre kell állnunk, megbirjuk a vitát egyes kérdésekben is, de ha ide zavartatunk, az lesz a nyereség, hogy a conservatív pártnak sikerült megmenteni a sérelmi tért, az országgyűlésnek eredménye nem lesz. — 'S ezzel szóló indítványát ismét pártolása ajánlván, elhallgat. —

Pap szász, Bihar követe: Érzí, hogy Pest követe után, ki e jelen perczben is olly kitűnő jeleit adta értelmességének 's megmutatá, hogy a czáfolásban is remekelni tud, szólnia nehéz. A három napi tanácskozások alatt azt tanulta szóló, hogy mindenben hátra vagyunk, nem kétkedik, hogy a haladásra mindenütt tiszta szándok mutatkozik, de a haladást csak akkor látja üdvösnök, ha az anyagi kifejlődést a szellemi előzi meg, ezért alkotmányos országban főszempontnak nézi, hogy az idő jelenségei el ne vétessenek. — Ez országban, hol annyai a nyelv, vallás, érdekkülönbség, belsözakadás, örvendetes jelenetek tartja azt, hogy a király magyarul beszélt. Ezen kívül azonban még másra is van szükség; nemzeti-ség; alkotmány, ezek azon források, mikből a nemzeti jölet fakad ki; ezek azon szavak, miket gr. Széchenyi a nemzet legnagyobb kincsének nevezett. 'S itt felmerül azon kérdés: mi a czél? Legnagyobb résznek alkotmányos uton boldogítása. E tekintetben csak a ,miképről lehet szó 's mikint lehessen a bajokon szerenésesen átevezni? Hogy sérelmeink vannak, az bizonyos. A nemzet joggal kívánhatja, hogy képviselői a törvények őtalma mellett felszólaljanak. Küldői a részek vissza nemcsatolását, az administatorai rendszert 's a horvátországi eseményeket sérelmeseknek tekintvén, a pesti indítványt elfogadja. —

Majláth J. Nyitra követe: Hasonlókép a pesti indítványhoz járul, de a feliratban a már felterjesztett sérelmekről is kíván emlést tenni. Bory, Hont m. köv. pártolja a baranyai indítványt. Szemere B. Borsod követe: Pestet pártolja, de nem mint Mosony követe, indítványának csak végét. A keserűt az edestől elválasztani nem lehet. Mosony követére nézve megjegyzi, hogy midőn Mosony megnyeré, a haza elveszté őt, mert mint követ meggyőződését utasításának alá rendelni köteles; szóló ugy látja, hogy az események hatalma mind inkább ragad a parlamentaris formákhoz. Az által, hogy ő felsége nemzeti nyelvünkön szolt, a magyar nyelv visszanyerte koronáját. A nemzetiség feltámadásának napja közelget. Eddig csak a közpolgárok nevezék e földet hazájoknak, István nádor körutjában e hazát hazájának 's szülőföldjének nevezte. Ezen időjelekből jósolhatni, hogy a haza feltáma-

dásának nagy napja közelget. Azonban ha van ok öröme, van fájdalom is. — Egyéb sérelmek felett emlité azt, hogy az 1790: 10 t. ez. nem valóság. — 'S ezek mellett, a pesti indítványhoz a gömörít kívánja esatoltatni, a választfeliratot röviden, szabatosan, apró pontokba foglaltatni 's előadatni a sérelmeket bátran de nem daczal, kérve nem kihiva, sem kezesve sem mellőzve, őszinteséggel 's méltósággal. — A viták még ezuttal sem fejeztettek be.

I g a z i t á s. Keddi (702dik) számunkban a 354. lap 150 has. az országgyűlési rovatban Sebestyén G. veszprémi követ beszédében hibásan 's értelemszavarálag czövekelte ezen második sor „beszédében, a hivatkozás nem az 1841: de 1840ik évre értendő.“ az alantálló esilagos jegyzet 2dik vagy is utolsó sorául tekintessék.

BUDAPESTI HIRHARANG. A gőzcsók már csak minden másodnap járnak, 's a kapitányok alig várják az első jeget, hogy esőndesen meledghessenek szobáikban, és hajóikat téli nyugalomra fektethessék. A vasuton is gyérül az utasok száma, 's fővárosink rövid időmulva csak tulajdon lakosokra lesznek szorítva, kiket csak néhány szaporítand néhány eltévedt utazó, vagy vidéki látogató. A lánchídon is mutatkoznak a tél előjelei, a munkások száma tetemesen leolvadt, 's csak a műhelyekből emelkedő füst mutatja, hogy a dolog nem szűnt egészen meg. A lánchíd udvarában most új őrt tartanak, melly bort 's pályinkát nem iszik, a dohánytól irtózik, fizetést nem húz, csak azzal él, mit mások már nem akarnak megenni, egyenruhát nem visel, puskára, kardra, vagy egyéb fegyverre nem szorul, hűségre nem esküdött, nyugdíjra nem számolhat, legkisebb tiszteletben sem részesül, és mégis megvesztegethetlen hűséggel és éberséggel őri az udvart, 's a legkisebb neszre is azonnal zajt üt. Ezen őrt az iparos szellemű angol építészek találták föl, 's becsületes ezine komondor, ámbár közönségesen csak kutyának nevezetik. A tolvajok szörnyen borzadnak ezen új találmánytól, mert ha utóljára a bolt-őrök helyét is olly komondorok találják elfoglalni, ugy a lopás egyik legjövedelmezőbb ágáról mulhatlanul le kell mondaniok. — A cholera ellen ismét néhány új gyógyszer födöztek föl, többi közt faszenet, kénegényt és üveg-táblát, miket, hogy annál biztosabban hassanak, talán legjobb lesz egyszerre használni, olly formán: ülj üveg-táblára, ugy, hogy tested közvetlen érintkezésbe jöjjön vele, azután egyél néhány hasáb cserfeszenet — de fél ólnél több semmiesetre ne legyen —, és végre igyál rá három meszely kénegényt, 's meg lehetsz győződve, hogy nem fogsz meghalni choleraiban. Ezek után méltán várhatni, hogy rövid idő mulva még a töltött káposzta és szalontai peccsenye is hathatós gyógyszerül fog ajánlatni; a szegénységnek legalább ez bizonyosan legjobban használna. — Egy építómester most nyilvánosan 's hivatalosan dicsértetik, mivel — halljuk! — kötelességét egy ház fölépitése körül becsületesen teljesíté. Ez mindenestire szép tőle, de mégis szomorúnak tetszik az nekünk, hogy még illyesmí miatt is meg kell valakit dicsérni. Egyébiránt pedig nem néhány hét, hanem csak több év mulva itélhetni meg, hogy valamely ház építője mennyi dicséretre méltó. — A pesti halpiaczon igen nevezetes jogkérdés merült föl egy halaskádból, mellyet — már nem a halaskádat, hanem a jogkérdést — ezennel be kell mutatnunk, hogy a szakértők illendően eldönthessék a főnforgó ügyet. Történt ugyanis, hogy valaki nagy haresát vásárolt, 's árát böcsületesen lehété, és már távozni akart a nagy hallal, midőn aggyálat fejéze ki az iránt, hogy talán nem eleven már a hal, mivel nem mozdult. A halász váltig mondá, hogy eleven, 's hogy ember is elég van, ki nem mozdul és mégis él, de a vevő mégis csak kételkedett; végre a halász mérgesen megragadá a haresát, 's halaskádjába veté, mondván: „Na nézze, milly vigan uszkál!“ Ezután ismét kivéve, de mielőtt kivette volna, a nagy haresa egy fontos kecségét elnyelt, 's most a halász a kecségeért külön két forintot követel, a halvásárló pedig nem akar fizetni. Kinek van tehát igaz? Politikai okok a haresa mellett szólnak ugyan, 's az ügyvédi gyakorlat is nem kis mértékben erre hajlik, de hát az igazság? — A vásári tolvajok közül ezuttal egy némát is fogtak el, kinél igen sok lopott jószágot találtak, mielőt azon politikai igazságot vonhatni ki, hogy sok beszéd nélkül is lehet sokat cselekedni. — A vasuthoz szükséges tüzfűt ezentul Marmarosból fogják szállítani, mielőt némelyek azt akarják következtetni, hogy már most le fog Pesten a fűnek ára szállani; pedig dehoggy száll le, sőt valóbszintű, hogy még magosra fog emelkedni, mert a fűkereskedők ezentul majd kevesebbet adhatnak el, 's természetes, hogy a kisebb fogyasztáson is csak olly nagy nyereséghez akarnak jutni, mint a nagyobb forgalom alatt. Egymás közt tehát jó magas árt határozandának, és a fogyasztók fizetni fognak, vagy fázni. — Egyetlen hét sem mulik el, hogy hirdetések ne lehetne olvasni, mellyek által elvesztett karpereczek kerestetnek, 's legtöbb esetben nem is kerülnek meg többé. Tudva van ugyan, hogy a szép dolgok többnyire legnagyobb mértékben gondatlanok, mert hiszen sziveiket is elvesztik, ámbár ezek sokkal becsesebbek, de talán mégis tehetnének valamit e tekintetben az aranyművesek, 's kissé jobb zárákkal láthatnák el a karpereczeket, mert a mai világban sokkal könnyebben lehet sziveket, mint karpereczeket szerezni. — A nádori palota mellékpületein még most is nagy szorgalommal dolgoznak, az ásások alkalmával néhány régi ezüst pénz találtak a napszámosak, 's ujborra váltották föl. Egy olly pénzdarabot láttunk, tallérhoz hasonlita, és háromszáz

esztendő; ha visszontagságot elmondhatná, alkalmasint igen érdekes történetek kerülhetnének ki belőle, és önkénytelen meggyőződésen alapuló szavazaton kívül hihetőleg minden egyebet vásároltak már rajta illető tulajdonosai. — Egy pesti szabó, ki igen híres arról, hogy örömet dolgozik hitelben, legközelebb mégis megsokalta a sokat, és körlevelet intézett adósaihoz, melyben mind azoknak, kik árjegyzékeiket három nap alatt teljesen kifizetik, egy bíli frakot s nadrágot, mellényvel együtt ajándékolja. A három nap kétszer elmúlt, s egyetlen adós sem jelentette magát. Bizonyosan úgy okozkodnak, hogy jön csak el a farsang, majd varatnak táncruhát, ismét hitelben, és ez csakugyan ildomosabb és könnyebb is a fizetésnél. —

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. London, nov. 12. A mai Times állítása, hogy új javaslat tétetett az öt nagyhatalmasság közbenjárása iránt a schweiczi ügyekben, kétségen kívül igaz; a javaslattevő Broglie hg volt. Jóllehet azonban a francia követ ebben elől járt, elég ok van hinni, hogy e lépés egyetértésben történt a bécsi kabinettel, és hogy Dietrichstein gróf utasítva van, Franciaországgal egyetértve működni. Oroszország eltökélte kétségkívül hasonló irányu; kétségekben Poroszország indulata, ha csak Neufchatel miatt ellenségeskedésre nem ösztönöztetik az előhely ellen. A brit cabinet határozatáról még semmit sem hallani, mivel azonban a tegnapi cabineti tanács Franciaország javaslatával foglalkozék, s mivel a dolog sürgetős, tehát valószínű, hogy még ma fog egy jegyzőkönyv aláírni ez ügyben a külügyek hivatalában. Akármint legyen a közbenjárás javaslat, bizonyossággal állítható, hogy a brit kormány nem fog fegyveres közbenjárásba beléegyezni. Az angol miniszter-sajnálai fogná ugyan akármelyik párt feltétlen győzedelmét, kivált ha esatamezőn döntetnék el, de soha

sem fogják ideiglenes tekintetek vagy aggodalmak arra bírni, hogy „Schweicz sérthetlenségének” a nagyhatalmasságok által 1815ki nov. 20kán nyilvánított elvéről lemondjon. Mélyen érzik nálunk, mikép bármily kombinatio, mely egy francia hadsereget Schweicz valamelyik részébe vinne, komolyan veszélyeztető lenne Németország, Savoya és Olaszországra nézve; mert Franciaország azáltal birtokába jönne Europa egyik legerősebb stratégiai vonalának. Hasonlag tudva van itt, mikép a republicanus társaságok a francia keleti városokban kézsze, hasznukra fordítani minden, Franciaország és az előhely közt netán támadandó meghasonlást. A közbenjárás a forradalmi terveket előmozdítván inkább semhogy elnyomná; pedig e tervek olyneműek, hogy minden europai status tanácsában tetemes aggodalmat gerjeszthetnek.

FRANCZIAORSZÁG. Az Allg. Zg. a francia lapoknak az olasz új vámszövetség körüli elmékedéseire ezt jegyzi meg. Tudva van, hogy az ausztriai politika nem volt idegen sem olaszországi statusszövetségtől, sem olasz vámszövetségtől. Midőn most e hatalmasságot maga a J. d. Débats csak kétértelmű hallgatással védelmezi, míg a többi lapok minden olaszországi bajt rátolnak, feledik, hogy épen azon statusoknak, melyek most mint Ausztria hűbérnökei állítanak oda, feltékenysége volt oka minden nagyban javítás nemsikerülésének. Különösen feledik a francziák, hogy midőn Olaszországot elhagyni kénytelenek valának, az ő statusmesterségük nem igen iparkodék azon országnak, mellyen oly sokáig uralkodtak, az ő magasztalt civilizatiojok jótéteményeit biztosítani. Ha valóban létre jő az olasz vámszövetség, mellyből Ausztria magát alkalmasint sem kizárni nem fogja, sem kizárni nem hagyandja, és ha majd a tarifa megállapításáról és a felosztási mértvű kipuhatólásáról s a törvényhozás akadályainak elhárításáról leendő szó, alkalmasint

ki fog derülni, hogy az ausztriai olasz tartományokban arra, rendes igazgatás megalapítása, a népességi arányok tudomásul vétele, kereskedelmi statistika, sat. által több előmunkálatok történtek mint akárhol.

OLASZORSZÁG. Róma. Az annak idején ismerttük mart. 15ei sajtótörvény különböző megátadásokat tapasztalt, és főoka volt a Gizzi-ministerium elleni kedvetlen hangulatnak. Később Monsig. Morandinak a zugsajtó iránt kibocsátott szigorú rendeletében a sajtó szabályozása ígértetett. Mult octb. derekán tehát bizottság állított fel, rendszabályokat dolgozandó ki a hírlapok censorainak számára. E bizottság az alpalotamesterből (Vice-Maestro del sacro Palazzo), két tartományi követből (t. i. a consulta kebeléből, és a Bilancia egyik szerkesztőjéből) alakított. Kivánságára a Contemporaneo, a Bilancia, az Italico és a Speranza főlapok szerkesztői emlékiratot nyújtottak át a bizottságnak a fenálló censoratörvény megváltoztatása iránt. Időközben egy a kérdést előrelököttem esemény adta magát elő. A pápa olvasván a parisi Ünversiben egy cikket, mellyben a Contemporaneo egyik éles cikke kath. szemponthól keményen megbíráltatott, legott hivatalától elmozdítását parancsolta a Contemporaneo censorjának, Bettinek. Erre valamennyi római folyóirat szerkesztői Pietro Ferretti grófnak, a pápa közel rokonának vezetése alatt a censorhoz mentek és előtte sajnálatukat és reményöket, hogy nem érdemlett bántalma jóvá fog tétetni, nyilvánították. Nov. 9. Betti már visszaiktattatott hivatalába. A censura-bizottság e napig még nem terjesztette fel javaslatát. Ez ügy cabineti erissel tétetik összefüggésbe, mivel Ferretti bíbornok állítólag minden praeventív censura ellen van, ellenben a pápa a sajtószabadságot idelőltinek tartja.

Szerkeszti Szenvey József.

Hivatalos tudósítások.

Árverési hirdetmény. (1, 3)

A főmeltóság magyar kir. udvari kamara rendeléséből ezennel közhírré tétetik, hogy boldogult herceg Kopácsy József, országprímásának hátrahagyott tömegéhez tartozó következő ékszer, egy mint többféle aranykereszt és láncok — gyémántokkal és drága kovekkel ékesített kereszték és gyűrűk, — szelencék és órák; — továbbá ezüsfélék, ugyint asztali és evő eszközök — szintegy arany rámjú tükörök, függő lámpák, képek —, dísz- és félig fadott kocsiok, — lószerszámok, — asztali, külön- és aszúborok hordókban és üvegekben, — végre 25. darab helvetia-fajú fejős tehén, és 4 darab majorsági ló, folyó év november 29-én és következő napokon, naponkénti reggeli 9 órától fogva délutáni 2 óráig a Pozsonyi Prímási nyári-lakban tartandó nyilvános árverés alkalmával a legelőtbeli ígérőknek azonnali készpénzbeli fizetés mellett el fognak adatni.

Hirdetmény. (1, 3)

1219. A főmeltóság magyar kir. udv. kamara rendeléséből közhírré tétetik: hogy f. évi dec. 14-kén Szent Miklóson, 16-kán pedig Rosenberghen, a hrádeki és lykawai kamarai uradalmak 1848-ik évi számkéire következő gabonaszállítások fognak árcsökentés útján a legkevesebbet kívánónak átengedtetni:

Table with 2 columns: Szállítások állanak: A hrádeki uradalom részére, A lykawai uradalom részére. Lists quantities and types of goods like ruzsból, árpából, zabból, búzából, rozsból, árpából.

A felvállalt szállítási mennyiség felét az 1848-ki január 15-ik napjáig, a másik felét pedig október 14-én 1848-ki ápril 30-ikéig kell az illető magtári hivatalokba beszéllíteni: mi mellett különös feltétellel kötetik ki: hogy a gabona beszéllítésnél egy pozs. mérőt 72 itczével, nehézségi tekintetben pedig a búzát 80, a rozst 78, árpát 60 és a zabot 47 fonttal kell okvetlen általadni. Minden szállítási kívánók tehát a fent kített napokon délelőtti 9 óráig, vagy személyesen, vagy törvénysszerű felhatalmazó levelekkel ellátott meghízottakkal által tartoznak a fennevezett helyeken megjelenni. Az irásba foglalt ajánlatokhoz, hozzá kell csatolni biztosítékul, és pedig 1000 pftot a hrádeki, és 300 pftot a lykawai uradalmi szállítványokra nézve, ezenkívül hozzá melléklendő még a szállítási sommához mért készpénzbeli, vagy statuspapirosokban álló 10 pcentes bánatpénz, valamint azon világos nyilatkozat is, hogy ajánlkozó magát az árcsökentés feltételeinek előre és feltétlenül alája veti. Az így irásba foglalt ajánlkozások az árcsökentési határidő előestéjéig, t. i. a hrádeki uradalmat illetők f. é. decem. 13-ig, a lykawai uradalmat illetők pedig legfeljebb f. é. dec. 15-ig az uradalmi igazgató úrnál lepecsételve beadandók; azok ellenben, kik személyesen, vagy meghatalmazottakkal által szándékoznak az árcsökentésen megjelenni, ennek siettetése tekintetéből tartoznak az említett 10 pcentes bánatpénzt valamint a biztosítékot is egy nappal az árcsökentés előtt, t. i. f. é. dec. 13-kán a hrádeki kamarai hivatalnál, f. é. dec. 15-kén pedig a lykawai kamarai perceptoriátus hivatalnál, az ezektől nyerendő átvételi térítvényt mellett letenni, és e térítvényt az árcsökentés napján az árcsökentési bizottságnak elomtatni, mi mellett megjegyzendő még, hogy azon egyének kik irásban tesznek ajánlatokat, egyszersmind azonban személyesen is jelen kívánnak lenni az árcsökentésen, az illető kamarai pénztár eredeti térítvényét az általok letett bánatpénzről és biztosítékáról, a lepecsételve benyújtott irásbeli ajánlathoz tartoznak hozzácsatolni, a szóbeli árcsökentésnél pedig e térítvénynek csupán hiteles másolatát mutatandják elő.

Az árcsökentési és szerződési bővebb feltételek a hrádeki kamarai igazgatósági hivatalnál megtekinthetők. — Kelt Budán 1947-ik évi nov. 17-ikén.

Biztosító irás megsemmisítés. (2, 3)

38903. Komárom város tanácsa Cserey Ignác gróf Gyulay gyalog ezredbeli kapitányának folyamodása következtében, azon 24.000 p. fról szóló biztosító irásnak megsemmisítése, mellyet a folyamodónak neje született Katona Zsuzsanna házasságuk első évében az eszedező részére kiadott, s melylyet ugyanez folyó év martius hónapjában köztök kötött egység szerint a nejeinek visszaadni tartozott, minthogy időközben eltévedt, országsszerte kihirdettetni kérvén; ennél fogva az érintett biztosító irásnak megsemmisítése kihirdettetik. Kelt Sz. Mihály hó 14-dikén 1847.

Kötelezvény megsemmisítés. (3, 3)

38912. Temesvár város tanácsa felírása következtében 1813dik évi ápril 1-jén 300 v. fról kiadott s ugyanazon év ápril hó 9-dikén betáblázott s Huszár Magdolnát szenvedőleg, a mondott város házi pénztárát pedig keresőleg illető már kifizetett, de elveszett kötelezvény megsemmisítése körszerte kihirdettetik. Kelt Sz. Mihály 14-dikén 1847.

A Zay-Ugróczy posztó-gyár pozsonyi raktára. (3, 3)

Gróf Zay Károly zay-ugróczy posztó-gyárának igazgatósága tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, hogy gyártmányai raktárát Pozsonyban, hosszú-utca 77 sz. megnyitván, ott mindenemű, színű és minőségű csillámitott posztó, tuflé, tosking, o'connel, drap de dame, vatmool, scót- és egyéb legdivatsebb felsőöltöny- és nadrágnak, nagyobb és kisebb mennyiségben, megállapított jutányos gyári áron kaphatók. — Zay-Ugróczy 1847-ki november 10-én.

Szarvas-Szolnoki gyorskocsizás. (6, 10)

Folyó 1847-dik évi november 1-jétől kezdve indul Szarvasról minden hétfőn és csütörtökön reggel egy gyorskocsi Szolnokba, úgy hogy jó utban 6 óra alatt — rozsz utban pedig mindég a gyorskocsi indulása előtti egy órával korábban — Szolnokba érkezi kötele, ugyanazon kocsi indul másnap, azaz minden kedden és minden pénteken a gyorskocsinak reggeli megérkezése után Szarvasra.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast,

Váltótörvénytörvényeszeki idézés. (1, 3)

Patay Lajos, kinek jelenlegi tartozkodása nem tudatik, az ellene, mint első rendű, s Hartmann Móricz, mint második rendű alperes ellen Turczat András által 2000 ezüst forintot váltókövetelése iránt f. é. 1267 szám alatt indított pörében f. é. dec. 28-ának reggeli 9 órája ezennel tárgyalattási időül tüzetik ki, a mennyiben sem személyesen sem megbízottja által ezen határidőre meg nem jelenne. Winkler Kálmán vágyvéd ezennel gondnokul nevezettlvén. — Kelt az eperjesi kir. e. b. váltótörvényeszeknek 1847. évi nov. 15-én tarthatott üléséből.

Csődületi hirdetmény. (2, 3)

1204. A nmlgi m. k. udv. kamara a bécsi kamarai uradalmak és a tiszai koronai kerület részére két ideiglenes mérnöki segédállomás felállítását határozván el, mindegyikéhez 400 ezüst forintnyi évi fizetést, továbbá szálláspénz s egyéb járulékok fejében 200 ezüst forintot, és hivatalos utazások hivatalos utazások alkalmával a napidíjakat oly határozattal kötött, hogy az uradalom kebelében tett vának szükséges oklevelekkel ellátott folyamodványait mai alulirt naptól számítandó négy hét alatt november 10-én 1847-ik esztben.

Csődület. (2, 2)

Nagy-Kikinda mezőváros három latin iskola tanszéke egy rendes oktatóval ellátandó lévén, ezen, 250 pftnyi évi fizetés és 10 öl az iskola és tanítói lak fűtésére szolgáló tüzi fával összekötött állomást elnyerni kívánó egyének, okiratokkal támogatott folyamodásaiknak bezárólag 1848. évi január hó utolsó napjáig, a kerületi tanácsnál leendő benyújtására felszólítanak. Az 1847. évi október 26kai tanácsülésből.

Wachter (1, 3)

könyvkereskedésben. Nagy Szombathban, megjelentek, s Pesten Heckenast Gusztav s minden honi könyvárussal megsemmisíthetők: (áruk pengő pénzben).

Extractus beniguarum normalium Resolutio in publico-ecclesiasticis ad annum usque 1844 inclusive editarum, ordine materiariarum digestus. Editio quarta novissima. — Egyházi Köz-Ügyekben 1844-ik kibocsátott kegyelmes királyi Rendelvények, kivonatban előadva. A negyedik legújabb latin kiadás után. N. 8-rét. 1 ft 40 kr.

Legum articuli comitorum anni 1844. Ex hungarico secundum originale editionem versus. N. 8-rét. Füzve 15 kr.

Formularia hungarica Matricarum et ex his admandorum Extractum item Lexikon manuale latino-hungaricum et germanico-hungaricum nominum baptismatum, dignitatum, officiorum, conditionum, artium, officiorum, infirmitatum, mensium, dierum, regnorum, administrationum et jurisdictionum militarium ac civilium, comitatuum, districtuum, circulozum, sedium, conhium militarium, urbium liberarum et oppidorum praecipuorum Hungariae, Croatiae, Slavoniae, Transylvaniae etc. etc. Fine comodiore implementi legum patriarum anni 1839—1840 articuli VI. §. 7-1. usibus cleri curati, physicozum, chirurgorum, officialium etc. Pars prima latino-hungarica. 8-rét. Füzve 20 kr.

Ugyanez nem-katholikusok számára ugyanazon áron.

Pereginy. Magyarok' történetei. Az első ifjuság használatára. Második bővített kiadás. 8-rét. Kötve 30 kr.

Szavalaстан Heinsius' nyomein. nyelvünkhez illesztve, szavalandó darabokkal együtt. N. 8-rét. Füzve 48 kr.

Uj-Eszteendi. név- és születésnapj közszönetek, iskolai próbatételek, udvölészek, s más alkalmi verszetek. 8-rét. Füzve 30 kr.

Utmutatás a vasár- és ünnepnapok üdvöselésére. Mellyet keresztény kath. hívek számára irt s kiadott Bécsy József, nevelő 1847. 12-rét. Csinos kötésben, szinezet cimképpel 30 kr.

Stephanovics Velimir (1, 3)

váltógolt n.kikindai kerület tiszt. aljegyzője.

1215) Épen most jelent meg s Pesten Eggenberger J. és fia magy. acad. könyvárussal kapható: Egyházi beszédek' gyűjteménye. Kiadja Szalay Imre. (Bélaakuti apát, veszprémi kanonok, a phil. és theol. karbeli Doctora s a magy. tud. társ. tagja). Újabb évi folym 51k kötet. Veszprém 1847. V. és 355 lap bor. füzve 1 ft 20 kr pp.

Treichlinger J. (1, 3)

szépmű és iparműrodájában Pesten épen most megjelent és kapható: KORNÉLIÁHOZ eredeti magyar, zongorára, Hollösy Kornélia kisaszonynak ajánlva Egresy B. által. Ára 15 kr. pp.

ÁBRÁND (2, 2)

eredeti magyar, zongorára Mausbarth A. tól. Ára 15 kr. pengő pénzben.

Ló-eladás. (2, 2)

Nográd vgyében, Pesthez 5 órányira, Hatvan közelében fekvő tetszhalmi pusztán, angol telivér méntől és nemes fajú anyakanczától származott fiatal, hibátlan, különböző szőrz 15—16 n. árok közti nagyságu, négy hámos ló, egy 3 hónapos csikóval együtt eladó. A helyszínen bármikor meglátható és próbálható.

Kedvező juheladás. (2, 3)

Főmeltóságú herceg Batthyány Fülöp ur enyingi urodalmában eladatnak számfelületi 365 öl öreg és 3-fu E. I. és II. osztálybeli tenyésztő és hiba nélküli anya juhok azon kedvezmény mellett, hogy azok october 30-ig jó véru kosokkal meg is üzeltettek. Kelt Enyingen novemberben 1847.

Egy vendégfogadó Kulán. (2, 3)

(Bács megyében) 12 szobával, 2 konyhával, 1 nagy pinczével- s fészterrel ellátva eladó. Bővebb tudósítást ad, tulajdonos Wodring Weronika ugyanott.